

Hva sier de politiske partiene om døve og hørselshemmede?

Tekst: Jannicke B. Kvitvær

Valgåret 2025 er preget av beredskap i tilfelle en krise kommer, Norge må være forberedt, men har Norge tenkt på døve og hørselshemmede borgere?

Norges Døveforbund har sjekket ut de tradisjonelle stortingspartiene. Ikke et eneste partiprogram har nevnt noe om hvordan de skal jobbe konkret for å sikre at døve og hørselshemmede får med seg hva som skjer hvis en krise skulle komme. Ingen tiltak om tilgjengelig varslingsystem for døve og hørselshemmede eller beredskapstolker er å finne i partiprogrammene 2025–2029.

NDF har ikke bare undersøkt beredskapsområdet, men også fem andre områder. Eldreomsorgen for døve og hørselshemmede, styrke tegnspråktolkområdet, utdanning for døve og hørselshemmede, beredskap, CRPD i norsk menneskerettighetslov og om tegnspråk som et språk er nevnt i partiprogrammene.

Denne undersøkelsen er avgrenset til de tradisjonelle politiske partienes partiprogrammer, men vi har valgt å ta med partiet Sentrum da vi ser at de scorer høyt på vår undersøkelse.

Verre stilt

Under valgåret 2021 ble en liknende oversikt publisert. Sammenligner vi oversikten fra 2021 med årets oversikt så kan vi se at de politiske partiene hadde mer om døve og hørselshemmede i 2021-2025 enn de har i 2025-2029.

Dette til tross for at Norges Døveforbund sendte inn tre hertesaker som innspill til de politiske partienes partiprogram 2025-2029. Disse innspillene ble sendt inn år 2023, og de tre hertesakene var eldreomsorg for døve og hørselshemmede, opplæring og utdanning for døve og hørselshemmede med spesifisering om tegnspråklig opplæring og tegnspråklig miljø/skole samt beredskap.

Inkluderingspolitikk

De fleste av partiene har mye om inkluderingspolitikk, hvor de snakker om å inkludere andre grupper i samfunnet. Mennesker med nedsatt funksjonsevne er nevnt i samtlige partier, men konkrete forslag på tiltak er det lite av. Noen av partiene har tegnspråkutvalg hvor det finnes andre arbeidsdokumenter som partiet bruker i arbeidet, dette ikke kommer frem i partiprogrammet og er derfor ikke tatt hensyn til i undersøkelsen.

NDF mener det er skuffende at de politiske partiene ikke har blitt bedre under valgåret 2025, men at de heller har blitt dårligere. Dette er noe NDF kommer til å følge opp fremover.

Sosialistisk Venstrepartis partiprogram 2025–2029

Spørsmål	SVs partiprogram	NDFs kommentar
Styrke tegnspråktolkområdet	SV vil sikre reell tilgang på tolk, inkludert tegnspråktolk. De vil også tegnspråktolke stortingsmøter.	✅ JA – SV har konkrete tiltak for å styrke tegnspråktolktjenesten.
CRPD i menneskerettighetsloven	SV vil inkorporere CRPD i norsk lov og menneskerettighetsloven.	✅ JA – SV støtter full inkorporering av CRPD.
Eldreomsorg for døve og hørselshemmede	SV har omfattende eldreomsorgspolitik, men nevner ikke døve eller hørselshemmede eksplisitt.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.
Utdanning for døve og hørselshemmede	SV vil sikre opplæring i og på tegnspråk, og rett til ASK. Tegnspråklige elever skal få være i tegnspråklig miljø.	✅ JA – SV har konkrete tiltak for utdanning for døve og hørselshemmede.
Nevnt «tegnpråk» i partiprogrammet	Tegnspråk er nevnt flere ganger, både som språk og som rettighet.	✅ JA – Tegnspråk er omtalt som språk og som rettighet 7 ganger.
Beredskap for døve og hørselshemmede	SV nevner beredskap i sammenheng med klima, helse og sikkerhet, men ikke døve eller hørselshemmede eksplisitt.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.

Rødts partiprogram 2025–2029

Spørsmål	Rødts partiprogram	NDFs kommentar
Styrke tegnspråktolkområdet	Rødt nevner tolketjenester generelt, inkludert tegnspråktolkning på kulturarrangementer, men uten konkrete tiltak for å styrke tjenesten.	✗ NEI – For generelt og ikke konkret nok om forbedring av tolketjenesten.
CRPD i menneskerettighetsloven	Rødt vil implementere CRPD i norsk lovverk, men nevner ikke eksplisitt menneskerettighetsloven eller valgfrie protokoller.	✓ JA – Rødt støtter implementering av CRPD.
Eldreomsorg for døve og hørselshemmede	Rødt har kapitler om eldrepolitikk og pensjon, men nevner ikke døve, hørselshemmede eller funksjonshemmede spesifikt.	✗ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.
Utdanning for døve og hørselshemmede	Rødt vil at hørselshemmede skal få lære og utvikle tegnspråk og følge undervisning på tegnspråk. De nevner integrering i nærscole fremfor særskoler.	✓ JA – Positivt nevnt, litt utydelig i hvordan det skal gjennomføres.
Nevnt «tegnspråk» i programmet	Tegnspråk er nevnt 3 ganger. «Døv» er ikke nevnt, «hørselshemmede» nevnes én gang.	✓ JA – Tegnspråk er nevnt 3 ganger, men ikke «norsk tegnspråk» eksplisitt.
Beredskap for døve og hørselshemmede	Rødt nevner beredskap 39 ganger, men ikke døve, hørselshemmede eller funksjonshemmede i denne sammenheng.	✗ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.

Arbeiderpartiets partiprogram 2025–2029

Spørsmål	Arbeiderpartiets partiprogram	NDFs kommentar
Styrke tegnspråktolkområdet	Ingenting nevnt om språk, tegnspråk, tolk eller annet relevant under NAV.	✗ NEI – Ikke nevnt.
CRPD i menneskerettighetsloven	AP vil innlemme CRPD i den norske menneskerettighetsloven.	✓ JA – AP støtter full inkorporering av CRPD.
Eldreomsorg for døve og hørselshemmede	AP vil innføre høreapparatgaranti, men nevner ikke døve eller hørselshemmede spesifikt.	✗ NEI – Høreapparat nevnt, men ikke døve/hørselshemmede som gruppe.
Utdanning for døve og hørselshemmede	Fokus på fysisk tilgjengelighet i skolebygg, ikke på språk eller hørsel.	✗ NEI – Tilrettelegging nevnt, men ikke for døve/hørselshemmede.
Nevnt «tegnspråk» i programmet	Ordet «tegnspråk» er nevnt 0 ganger.	✗ NEI – Ikke nevnt.
Beredskap for døve og hørselshemmede	Generelt om styrking av beredskap, men ingenting om varsling eller tilgjengelighet for døve/hørselshemmede.	✗ NEI – Ikke nevnt.

Høyres partiprogram 2025-2029

Spørsmål	Høyres partiprogram	NDFs kommentar
Styrke tegnspråktolkområdet	Tolk og tegnspråk er ikke nevnt.	✗ NEI – Ikke nevnt.
CRPD i menneskerettighetsloven	CRPD er ikke nevnt.	✗ NEI – Ikke nevnt.
Eldreomsorg for døve og hørselshemmede	Vil sørge for raskere hjelp til å avdekke og behandle sansetap, som svekket hørsel.	✗ NEI – Svekket hørsel nevnt, men ikke døve/hørselshemmede som gruppe.
Utdanning for døve og hørselshemmede	Mye om inkluderende arbeidsliv og utdanning, men ingenting om tegnspråk eller døve/hørselshemmede.	✗ NEI – Døve og hørselshemmede er ikke nevnt spesifikt.
Nevnt «tegnspråk» i partiprogrammet	Ordet «tegnspråk» er ikke nevnt.	✗ NEI – Ikke nevnt i partiprogrammet.
Beredskap for døve og hørselshemmede	Har tiltak for kulturarv i krise og krig, men ikke tilgjengelighet for døve og hørselshemmede.	✗ NEI – Døve og hørselshemmede er ikke nevnt spesifikt.

Kristelig Folkepartis partiprogram 2025-2029

Spørsmål	KrFs partiprogram	NDFs kommentar
Styrke tegnspråktolk	KrF vil sikre fortsatt finansiering av tolketjenester og gi tegnspråkbrukere rett til tolk etter kl. 16.00.	✅ JA – KrF nevner viktigheten av å styrke tegnspråktolk, men uten konkret organisering.
CRPD i menneskerettsloven	KrF vil inkorporere CRPD i norsk lov.	✅ JA – KrF støtter inkorporering av CRPD.
Eldreomsorg for døve og hørselshemmede	KrF har inkluderende eldreomsorgspolitik, men nevner ikke døve eller hørselshemmede eksplisitt.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.
Utdanning for døve og hørselshemmede	KrF nevner tegnspråk som del av norskfaget og inkluderende utdanning, men ikke døve/hørselshemmede eksplisitt.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.
Nevnt «tegnspråk» i programmet	Ordet «tegnspråk» er nevnt 4 ganger.	✅ JA – Tegnspråk er nevnt, men ikke «norsk tegnspråk» eksplisitt.

Venstres partiprogram 2025–2029

Spørsmål	Venstres partiprogram	NDFs kommentar
Styrke tegnspråktolkområdet	Venstre vil styrke tegnspråktolktjenesten, organisere den nasjonalt og uavhengig av NAV, og sikre brukermedvirkning og kvalitet.	✅ JA – Venstre har konkrete forslag for å styrke tolketjenesten.
CRPD i menneskerettighetsloven	Venstre vil inkorporere hele CRPD i menneskerettighetsloven, inkludert valgfrie protokoller.	✅ JA – Venstre støtter full inkorporering av CRPD.
Eldreomsorg for døve og hørselshemmede	Venstre nevner eldreomsorg og digitalt utenforskap, men ikke døve og hørselshemmede eksplisitt.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.
Utdanning for døve og hørselshemmede	Venstre nevner spesialpedagogikk og universell utforming, men ikke døve og hørselshemmede, eller tegnspråk eksplisitt i utdanningskapitlene.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.
Nevnt «tegnspråk» i programmet	Ordet «tegnspråk» er nevnt 2 ganger.	✅ JA – Tegnspråk er nevnt som språk 2 ganger.
Beredskap for døve og hørselshemmede	Venstre nevner inkluderende beredskap, men ikke tilgjengelighet for tegnspråkbrukere.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.

Senterpartiets partiprogram 2025-2029

Spørsmål	Senterpartiets partiprogram	NDFs kommentar
Styrke tegnspråktolkområdet	Vil sikre tolketjenester for døve og hørselshemmede også utenfor kontortid og på offentlige fridager. KI nevnes som mulig verktøy.	✅ JA – Konkrete tiltak for tilgjengelig tolketjeneste.
CRPD i menneskerettighetsloven	Vil inkorporere CRPD i norsk lov og revidere vergemålsloven i tråd med CRPD.	✅ JA – Full støtte til CRPD.
Eldreomsorg for døve og hørselshemmede	Nevner universell utforming og tilrettelegging, men ikke døve eller hørselshemmede eksplisitt.	❌ NEI – Relevante tiltak, men ikke spesifikt nevnt.
Utdanning for døve og hørselshemmede	Vil sikre universell utforming av skoler innen 2035 og universelt utformet læremateriell. Tegnspråk nevnes ikke eksplisitt.	❌ NEI – Universell utforming nevnt, men ikke tegnspråk eller målgruppen direkte.
Nevnt «tegspråk» i partiprogrammet	Tegnspråk nevnes én gang, i sammenheng med tolketjenester.	✅ JA – Nevnt 1 gang i partiprogrammet.
Beredskap for døve og hørselshemmede	Har omfattende beredskapspolitikk, men nevner ikke døve og hørselshemmede eksplisitt.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt.

Miljøpartiet de grønnes partiprogram 2025-2029

Spørsmål	MDGs partiprogram	NDFs kommentar
Styrke tegnspråktolkområdet	Vil utvide tolketjenesten slik at tegnspråktolk kan brukes til likestilt deltakelse. Vaktordning skal ikke baseres på frivillighet.	✅ JA – MDG ønsker å styrke tolketjenesten.
CRPD i menneskerettighetsloven	Vil ta inn CRPD i menneskerettsloven, på linje med barnekonvensjonen og kvinnekonvensjonen.	✅ JA – Full støtte til CRPD.
Eldreomsorg for døve og hørselshemmede	Nevner funksjonsnedsettelse og psykisk helse, men ikke døve eller hørselshemmede eksplisitt.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.
Utdanning for døve og hørselshemmede	Vil sikre opplæring i og på tegnspråk, ASK og punktskrift. Vil også styrke kompetanse om tegnspråk i pedagogiske, helse- og sosialfaglige utdanninger.	✅ JA – Konkrete tiltak for utdanning og kompetanse.
Nevnt «tegnspråk» i partiprogrammet	Ordet «tegnspråk» er nevnt 8 ganger.	✅ JA – Tegnspråk er tydelig og gjennomgående omtalt 8 ganger.
Beredskap for døve og hørselshemmede	Har omfattende beredskapspolitikk, men nevner ikke døve og hørselshemmede eksplisitt.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.

Fremskrittspartiets partiprogram 2025-2029

Spørsmål	FrPs partiprogram	NDFs kommentar
Styrke tegnspråktolkområdet	Nevner ikke tegnspråktolk. Har formulering om at gratis tolketjeneste skal opphøre etter 3 år, men det er uklart om dette gjelder tegnspråk.	✗ NEI – Ikke nevnt, og mulig innstramming i tolketjenester.
CRPD i menneskerettighetsloven	FrP vil ikke inkorporere CRPD, men mener intensjonene skal følges opp gjennom norsk lovgivning.	✗ NEI – FrP er imot inkorporering av CRPD.
Eldreomsorg for døve og hørselshemmede	Har omfattende eldreomsorgspolitik, men nevner ikke døve eller hørselshemmede.	✗ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.
Utdanning for døve og hørselshemmede	Snakker om valgfrihet og tilpasning, men nevner ikke døve eller hørselshemmede.	✗ NEI – Ikke nevnt spesifikt.
Nevnt «tegnspråk» i partiprogrammet	Ordet «tegnspråk» er nevnt 0 ganger. «Døv» og «hørselshemmede» er heller ikke nevnt.	✗ NEI – Ingen omtale av tegnspråk.
Beredskap for døve og hørselshemmede	Har omfattende beredskapspolitik, men nevner ikke døve, hørselshemmede eller funksjonshemmede.	✗ NEI – Ikke nevnt spesifikt.

Partiets Sentrums partiprogram 2025-2029

Spørsmål	Partiet Sentrums partiprogram	NDFs kommentar
Styrke tegnspråktolkområdet	Vil utdanne flere tegnspråktolker, sikre anstendig lønn, og styrke tolketjenesten.	✅ JA – Konkrete tiltak for å styrke tegnspråktolktjenesten.
CRPD i menneskerettighetsloven	Vil inkorporere CRPD i menneskerettsloven og fjerne tolkningserklæringer. Ratifisere tilleggsprotokollen.	✅ JA – Full støtte til CRPD og tilleggsprotokoll.
Eldreomsorg for døve og hørselshemmede	Vil gi ansatte opplæring i hørselsnedsettelse og høreapparater. Påpeker mangel på tegnspråklig kompetanse og miljø på institusjoner.	✅ JA – Spesifikke tiltak for døve og hørselshemmede i eldreomsorgen.
Utdanning for døve og hørselshemmede	Vil gjenopprette internatskole med tegnspråkundervisning, utdanne tegnspråklige lærere, og sikre rett til undervisning på tegnspråk.	✅ JA – Konkrete tiltak for utdanning.
Nevnt «tegnspråk» i partiprogrammet	Tegnspråk nevnes mange ganger, både som språk, rettighet og undervisningsform.	✅ JA – Tegnspråk er tydelig og gjennomgående omtalt.
Beredskap for døve og hørselshemmede	Vil sikre tilgjengelig beredskap og varsling for døve og hørselshemmede. Nevner behov for universell utforming og inkluderende beredskap.	❌ NEI – Ikke nevnt spesifikt for døve/hørselshemmede.

Undersøkelsen er basert på partiprogram/arbeidsprogram 2025–2029, og er gjort av NDFs administrasjon.